

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

De iudicio dei contra Nabuchodonosor superbientem. Sermo. xvj.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

tant vt nihil turpe de ipis loq liceret: quito magis nos deū verū & immortale honorare debent? Audite diligēter o xpiani lauacro sacri baptismatis regenerati qd Eusebius Pāpbi libro ii. de euāgelica preparatiōe scribit: hōmani in q̄t p̄be intelligētes fabularū signēta sp̄uerūt. Quod ab Alicarna seo Dionysio cognoscere poteris: q̄ in scdo vetuste romanorū historie res gestas Romuli enarrās: in iam quocq̄ illius viri de dijs his verbis ondit. Nō ignorauit: q̄ diligēter quotidie leges: & de bonis reb̄ cōtētio & militaris exercitatio optimam ciuitatē cōstituūt. Quaru rerū magnā curā adhibuit: a cultu deorū incipēs. Tēpla igit locos aras simulacra formas & symbola: virtutes bisicia: que a dijs hoibus collata sunt: ceremonijs ac celeberrimas solennitates q̄bus dii culti gaudēt & dies festos ceteraq̄ sic cōstituit: vt optime grecorū reipublice res romana cōferri possit. Fabulas autē q̄ de dijs tradunt turpes atq̄ inutiles existimās: nec solū dijs: sed neq̄ p̄bis hoibus dignas cūctas eicit: ac psuasit: vt optime de dijs romani & existimāt & loquāt. Nullo em̄ opus imortali nature indignū illis attribuit. hec ibi. O quāta confusio igit xpianorū q̄ deū pditorē impiū acceptororū: q̄ psonarū improbe accusant: aliāq̄ inhonestā pferūt in cōtus meliā eis. Nō sic impij nō sic. Bndicite & nolite maledicere: quatinus liberet nos ipse ab oi malo: largiēs i hoc seculo suā gratiā: & in futuro gloriā sempiternam. Amen.

De iudicio dei cōtra Nabuchodonosorū superbientē. Sermo. xvj.

Apphorus colla des ops potēti d̄tute cū calcare psueuit. Negvll vnc̄ inuēt est tā diues & magnus qui effugere potuerit manū eius. Est de hoc exēplū Nabuchodonosorū regis babilonis: q̄ pro elatione sua humiliatus

fuit a deo & punitus flagello singulari. Recaro vt cōmoueamur ad tunc dū semp deū: statui in hoc sermone de iudicio dei cōtra nabuchodonosorū superbientem dicere. De quo tractaturū tria mysteria contēplabimur.

Primū d̄: supbe elationis.
Secūdo acerbe punitiois.
Tertiū fructuose emēdationis.

De supbia nabuchodonosorū. Ep̄. s. Ec est p̄sp̄ritatis tp̄alis cōditio: vt ingratos hoies dei bifactoris sui faciat obliuisci. Siquidē nabuchodonosor a deo sublimatus in regnū post multas gloriofas victorias & iudeorū captiuitatē: cōtra deū ceruicē erexit: factusq̄ est supbus: elatus: & presumptuosus. Quod maxime monstratur in tribus.

Primo in statue erectione.
Secdo in puerorū cōdēnatione.
Tertio i supbiōe ofidētia & psūptiōe

De statua nabuchodonosorū.

Primo apparet supbia nabuchodonosorū in statue fabricatiōe. Ubi tāto grauius deliquit quāto antea magnalia dei sibi fuerāt pdicata & reuelata. Nā vt d̄ Daniel. ij. c. anno regni ei⁹ scdo visio nē habuit de statu q̄ tuor regnorū: mo narchiarū in statua mirabili q̄ sibi sup naturaliter fuit ostēsa. Qd nō ab re factū est. Nā vt dicit Hiero. vidit rex impi⁹ somniū futuroꝝ vt interpretate sancto qd viderat deus glouificet: & captiuorū deoꝝ in captiuitate seruientiū si grāde solaciū. hec ille. Cū hō oēs sapiētes babilonis essent req̄siti vt dicerēt qd ipse viderat: eo q̄ a mēte sua recesserat: & qd visio significaret om̄es dei virtutē sibi nūciabāt dicētes: Sermo quē tu rex q̄ris grauis est: nec repit qd q̄ qui indicet illū exceptis dijs quorū cū hoibus nō est cōuersatio. Ubi Hiero. ait: Cōfitent magi: ofitent arioli & ois scia secl̄aris lrature: p̄ficiētis futuroꝝ nō cē hois sed dei. Et quo p̄dati

De timore iudiciorū.

Prophetas dei spū locutos q̄ futura ce-
 cinerū. hec Hiero. Tandē volēte deo:
 Daniel somnium ⁊ interpretationem
 aperuit. Tūc nabuchodonosor cecidit
 in faciē suā. ⁊ Daniēl adorauit: ⁊ bo-
 stias ⁊ incensum precepit vt sacrificar-
 ent ei. hic Hiero. dicit: Non tam Da-
 nielē q̄ in daniēle adorauit dñm q̄ my-
 steris reuelauit. Ideo dixit danieli:
 Vere deus vester deus deoz est: ⁊ dñs
 regū reuelās mysteria. Verūm vt hie-
 ro. refert velox obliuio veritatis: vt q̄
 dudū seruū dei quasi deū adorauerat:
 nūc statuā sibi fieri iubet vt ipse ado-
 raret in statua. Scribitur nanq̄. iij. c.
 Dañ. q̄ fecit statuā aureaz altitudine
 cubitozū seraginta: ⁊ latitudine cubi-
 tozū sex. Et posuit eas in campo duran-
 tione provincie babilonis. Dicit Nico. de ly-
 ra: q̄ p̄ supbiā p̄pter monarchie ade-
 ptione voluit sibi vsurpare honorē di-
 uinū: ⁊ ideo fecit statuā in qua adora-
 reret. Simile legit de Caio iperatore
 qui vt dicit Iosephus. xvij. antiquita-
 tā. misit statuā suā per totū imperium
 suū: vt in ea adoraret. Addit Nicola⁹
 de lyra: q̄ altitudo statue Nabuchodo-
 nosor cōputat cū base sup quā erat po-
 sta: ⁊ q̄ statua tñm eternus erat deau-
 rata: q̄ nō est credēdū q̄ sibi fuerit tā-
 ta moles auri: vel forte inter⁹ erat cō-
 caua. Sed ego nō reputo impossibile
 aut satis difficile: statuas que erat sup
 basim: fuisse totā de auro compactas:
 si vera sunt q̄ Vincēti⁹ tradit in specu-
 lo historiali de basilica regis Porū: quē
 superauit Alexander magn⁹. Hāc vtiq̄
 describit cū columnis aureis solidis:
 ingēti grossitudine nūero triginta parie-
 tes quoq̄ laminis aureis: grossitudi-
 nis digitalis operti erant. Ainea soli-
 dis ex auro cū folijs ⁊ racemis crystalli-
 nis distinctis smaragdīs. Thalami ⁊
 cubiculū oīa margaritis ⁊ carbūculis
 ornata erāt. Sic potuit ex auro fabri-
 cari statuā nabuchodonosor. Et q̄ di-
 cit textus q̄ posuit eā in campo duran-
 tione provincie babilonis. Notādum hic q̄

Hieronym⁹ sup. cf. c. Esa. sic ait: Babilon
 est metropolis chaldeoz: cuius mura
 ri sexdecim milia passuoz erant ⁊ quo-
 drū ab angulo in angulū: quod est ho-
 mul seraginta quattuoz milia passuoz.
 Ibiq̄ erat turris in altitudine mura-
 nullū passuū. De hac babilone sic scri-
 bit Iudocus li. xv. etymol. Primo post
 diluuiū Neroth gigas babilonē vbi
 mesopotamie fundauit. Hanc semina-
 mis assyrioz regina ampliauit. Verū
 tamē vt refert ipse Iudocus li. iij. ety-
 mo. babilonie regionis caput babilonē
 vrbis est: a qua ⁊ nuncupata: tantū no-
 bilis vt Chaldea ⁊ assyria ⁊ mesopota-
 mia in eius nomē aliq̄ transuerent.
 Et hoc nō est incōueniens vt tota p̄-
 uincia babilonia nuncupet. Sed hic
 dubitat adhuc: q̄re Daniel q̄ erat fact⁹
 regi familiar⁹ nō phibuit eū a talī in-
 sania: Et rñder Nicola⁹ de lyra: q̄ for-
 te erat absens in aliq̄ parte regni aut
 erat infirm⁹: vel vidit regē obitūm.
 ¶ De pueris missis in caminum ignis
 ardentis.

Secundo apparet superbia
 nabuchodonosor in puerorū
 rñ condemnatione. Nam cū
 edicto publico statuisset vt
 omnes cōuenirent ad dedi-
 cationē statue illāz adorarent: ⁊ qui
 contrarium faceret mitteretur in for-
 nacem ignis ardentis. Cum maxima
 multitudo regis p̄cepto pareret. Ses-
 drach: Misach: ⁊ Abdenago in deose-
 lus id facere recusarūt. Quos chaldei
 inuidia moti accusarunt. Tūc nabu-
 chodonosor in furore et ira precepit
 vt adducerent eoz am eo. Cui cum ita-
 tum fuissent adducti: dure arguit eos.
 Nabuchodonosor: qui suum p̄ceptū
 nō impleuissent: neq̄ penā cōminato-
 riam timuissent: addens. Et quis est
 deus q̄s vos eripiat de manu mea? D
 fides admirabilis illozum iuuenū.
 ¶ Inuicta corda: o confidentia omni-
 psumptioe carēs. Nō fuerūt territi:
 mo audēter respōderūt. Deur que so

limus pot eripere nos de camino ignis
ardentis: et de manibus tuis o rex libe-
rare. Quod si noluerit: notum tibi fit o rex:
quia deos tuos non colimus: et auream
statuam quam erexit non adoramus. Tunc
nabuchodonosor precepit ut succederet
fornax in septuplum plus quam succedi so-
uerat: et vins fortissimis de exercitu
suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach
Misach et Abdenago: mitteret eos in
fornacem ignis ardentis. Vincit igitur et ve-
luti suis induti pietati fucere in fornacem
succedebatur aut fornax nupta. dicit
Nico. de lyra Nupta est genitrix bituminis
inuentum circa babilonem: et maxime nutrit
ignem. Secundum alios sunt ossa oliuay are-
facta cum amurea. Porro viros illos qui
miserunt Sidrach Misach et abdenago
in fornacem interfecit flamma ignis. Ipsi
vero soluti ibant in medio flammay illesi: lau-
dantes et benedicentes deum. Post igitur flamma
diminutionem: videmus nabuchodono-
sor suos adustos: et pueros super prunas
gradientes: et quartum quem erat angelus ha-
bere speciem filii dei propter irradiationem
vultus corporis assumpto accessit ad ostium
fornacis et dixit: Sidrach Misach et Ab-
denago serui dei excelsi viui egredimini
mi et venite. Statimque egressi sunt Si-
drach Misach et Abdenago de medio
ignis. Et obstupescitibus cunctis dixit na-
buchodonosor. Benedictus deus Sidrach
Misach et Abdenago: qui misit angelum
suum et eripuit seruos suos: qui crediderunt
in eo. Et infra. A me ergo positum est hoc
decretum: ut quicumque locutus fuerit blas-
phemiam contra deum Sidrach Misach et
Abdenago dispereat: et domus eius vas-
tetur. Honorauit autem ipse pueros et
promouit in puinciam babilonis.

¶ De presumptione nabuchodonosor
regis.

Ertio apparet supbia Nabu-
chodonosor in supposito fide-
tia et presumptio. Nam cum visio-
nem habuisset de arbore mas-
sua. ut dicitur Dan. iij. cuius altitudo prin-
sebat usque ad celum: et aspectus illius

in omnem terram: et rami eius pulcher-
rimi: et fructus eius nimius: et esca om-
nium in ea: et subtus eam habitabant
bestie agri: et in ramis eius commora-
bantur aues celi. Dixissetque Daniel: ar-
bor ista tu es qui magnificatus es: et
inualuisti: et magnitudo tua creuit et pro-
uenit usque ad celum: et potestas tua in ter-
minos vniuersę terre. verumtamen vidisti san-
ctum descendere de celo et dicere: Succidi
te arborem et dissipate illam: autem germen ra-
dicum eius in terra dimittite: et alligetur viciu-
lo ferreo et ereo in herbis foris et rose celi
conspingat: et cum feris sit pabulum eius: do-
nec septem tempora commutent super eum. Hec est
interpretatio. Eicietur te ab hominibus: et cum be-
stias ferisque erit habitatio tua et fenum
quasi bos comedes: et rose celi infundes
ris. Septem quoque tempora mutabuntur su-
per te: donec scias quod dicitur dominus excel-
sus in regno hominum: ut quicumque voluerit
det illud. Quod autem precepit ut relinque-
reret germen radicem eius. id est arbor regni
tuum tibi manebit postquam cognoueris po-
testatem esse celestem. Quod obrem consilium
meum rex placeat tibi et peccata tua ele-
mosynis redime. Post omnia ista deam-
bulando in aula Nabuchodonosor ces-
pit cogitare de visione et verbis Danielis:
et confidens in seipso dicebat: Nonne
hec est babilon ciuitas magna: quam
ego edificavi in domum regni: in robo-
re fortitudinis mee et in gloria decoris
mei: quia scilicet ipse babilonem amplias
uerat non quod principaliter edificasset.
Reputabat ergo dictum Danielis quas-
si trifaticum et minime ponderandum.
Nota hic quia Hieronymus super isto
passu dicit quod Nabuchodonosor in prin-
cipio acceptauit verba Danielis: et ele-
mosynas multas fecit: iccirco ad mens-
sem. xij. dilata est in eum sententia. Sed
quia postea ambulans in aula glorians
ter dicebat: Nonne hec est babilon ci-
uitas magna etc. Bonum misericordie
perdidit malo superbie.

¶ De flagello quo puniuit deus Nabu-
chodonosor.

Capm. ij.
oo

De timore iudiciorum.

Lupēda sunt q̄ legunt de pu-
nitiōe nabuchodonosor. Nā
vt sequit̄ ī tertu daniel. Cū
adhuc esset sermo de quo sus-
peri⁹ narratū est ī ore regis:
vox de celo ruit. Tibi dī Nabuchodo-
nosor rex. Regnū trāsbibit a te ⁊ ab hoī-
bus te eiciēt: ⁊ cū bestijs ferisq̄ erit ha-
bitatio tua. Fenū quasi bos comedes:
⁊ septē tpa mutabunt sup te: donec scis
as q̄ dies excelsus ī regno hoīm. Ea-
dē hora sermo cōplet⁹ est sup nabucho-
donosor. Dic q̄ri solet: Utrū ista de na-
buchodonosor posita vera sint: et circa
hoc tres inueniuntur opiniones.

Prima eorū qui dicunt q̄ ista mysti-
ce sunt intelligenda.

Secunda eorum qui dicunt q̄ fuit
mutatus in bestiam.

Tertia eorum qui asserūt q̄ fuit mu-
tatus quasi in bestiam.

¶ Prima est opinio eorū qui dicūt q̄ ea
que de Nabuchodonosor legunt mysti-
ce: nō literalr sunt intelligēda. Dicūt
ergo s̄m Nicol. de lyza q̄ hec est meta-
phora de diabolo: q̄ in fine seculi cōse-
quet maiorē gl̄iam q̄ angeli q̄ nō pec-
cauerūt. Sed hoc falsum est: q̄ peccā-
tū diaboli est irremissibile. ¶ Secūda
opinio est eorū q̄ dicūt q̄ vera sunt etiā
lraliter que scribuntur de nabuchodo-
nosor: ⁊ q̄ fuit mutatus in bestia. Sic
videtur dicere iosephus: cōtra quem di-
cit Nico. de lyza q̄ licet veraciter narret
historiā veteris testamēti: tū q̄ vult ex-
ponere aliq̄n turpiter deficit: sicut de
nuditate Ade in statu innocentie dicit
q̄ nō erubescēbat. Et rationē assignās
addit: q̄ Adam tunc vnebat simplici-
tate bestiali: sicut pueri ante vsum rō-
nis nō erubescūt de sua nuditate. Sed
hoc est falsum: quia sic per pctm̄ melio-
ratus fuisset status primi hoīs: q̄ post
adeptus fuisset vsum rationis. Sic in
proposito. Sed cōtra hoc posset quis
inducere textum Aug. ad Bonifaciū: q̄
ponitur. xvij. q. iij. c. Adiroz. Nabucho-
donosor inq̄t regē intēde: q̄ cā superbie

de homie in bouē est mutatus: atq̄ a res-
gno suo p̄figus recedēs: nō ante regnū
prius recepit q̄ puerus deū pdicauit.
Possumus respondere q̄ Aug. loquit̄
sic: q̄ vt bos pascebat fenor nō q̄ res-
liter fuerit in bouē puerus. Ideo ter-
tia opinio cōior ⁊ vera est s̄m Nico. de
lyza q̄ historia ha est litteralr. Et qua
colligitur q̄ nabuchodonosor perdidit
vsum rōnis p̄ amētia: et sic fact⁹ est q̄
bestia: q̄ vita hoīs nō differt a bestialr
vita: nisi per vsum rationis. S̄m illud
Arist. s. ethi. Adulti quidē oīno bestia-
les vident̄ esse: pecudā vitā eligentes.
S̄ q̄busdā durū ac difficile videt̄ quō
nabuchodonosor nutrit⁹ in delictis po-
tuit tam diu vesci feno ⁊ herbis: ⁊ quō
absq̄ vlla laceratiōe corporis sui inter
bestias vixerit. Et viero. respondet sic.
Quid mirū ē si ad oīdēdā potētā dei
⁊ humiliandā regū supbiā hoc dei ius-
dicio sit patratū. Nico. de lyza dicit
q̄ furia hominē deordinat ⁊ quasi bes-
tialē facit. Et ex hoc sequitur q̄ aliqua
sunt possibilia ⁊ delectabilia q̄ ante nō
erant ppter trāsmutationē nature: sicut
mulierib⁹ pregnātib⁹ carbonēs vel
terra fit cibus delectabilis ppter natu-
re deordinationē: q̄ tñ eis alō sunt ab-
ominabilia. Furiosi etiā cū bestijs con-
trahūt familiaritatē ppter quēdā affi-
milationē ad eas. Et ppter hoc bestie
nō deuorabant nabuchodonosor: sicut
experimēto habet q̄ canes ferocissimī
nō nocēt fatuis naturalr vel amētib⁹.
Sed adhuc querit̄: quare nō fuit ligu-
tus ⁊ detētus: s̄m dicit Nico. de lyza: q̄
infirmitas fuisset aggravata ⁊ homies
sui scēbat p̄ reuelationē danielis q̄ in
cāpis nō moreret: sed ī regnū finalr res-
stitueret. Ex quo regnū fuit illo tpe gub-
ernatū p̄ principes ⁊ maxime p̄ danielē
qui diligebat regē. Et q̄ p̄ danielis re-
uelationē scēbant regē restituendū: nō
nullum aliū audiebant interim statue-
re ne nabuchodonosor postea restitueret
puniret eos tāq̄ reos criminis lese ma-
iestatis. Vel filius eius Eulmozodaq̄

pro illo tempore regnavit et postea celsus
sit patri.

De fructuosa penitentia nabuchodonosor.

Capitulum. iij.

Restolat benignitas dei peccatores quos quandoque flagellat ut si tandem ad penitentiam redire velint illos misereatur. **N**o nabuchodonosor ad se puerum humiliatus non spreuit: imo misericordie suae dignatus est ei aperire. Et licet in textu daniel non sint posita que sequuntur: tamen quia magister in historia illa recitat: non est visum superfluum in hoc loco inferere ut sic melius intelligamus fructum emendationis eius. **R**ecert igitur magister in historia quod nabuchodonosor non corporis mutatione: sed mentis alienatione passus est: et ablatum est ei usus lingue. et herba data est in cibum et videbat sibi quod bos esset in anterioribus: et leo in posterioribus secundum mysterium tyrannorum: qui in prima etate voluptatibus dediti: et cervicose iugo belial subduntur. in fine vero interficiuntur: diripiuntur: et conculantur. **M**ulti quoque egrediebantur et videbant eum. Solus daniel non egrediebatur: quia toto tempore alienationis eius oroni pro eo vacabat: et ad preces eius anni septem quos toride dominus dixerat tempora in septem mensibus conversi sunt in quibus. xl. dies infirmitate patiebatur: et per alios. xl. reuersus ad cor hominis se habebat supplicabat deo: adeo quod ex nimio fletu oculi eius ut caro facti erant: et iterum per alios. xl. dies vertebatur in insaniam donec septem menses complerentur. **P**ost quos reuocatus est: non tamen regnavit statim: sed statuti sunt pro eo septem iudices: quibus ad finem septem annorum penitentiam egit: panem et carnes non comedit: et vinum non bibens: leguminibus vivebatur et herbis iuxta consilium danielis. **E**t hac penitentia completa regnavit iterum et benedixit altissimum. **E**t secundum Nico. de lyra mortuus est in statu salutis. **I**deo dicit Augustinus. xxiij. q. iij. c. Nabuchodonosor quod penitentia eius fuit fructuosa. **I**llius igitur exemplo stu-

deamus et nos peccata nostra corrigere: ut sic participes fieri valeamus eterne vite: in qua vivit gloriosus deus per omnia secula seculorum. Amen.

De iudicio dei contra antiochum in iudeos sevientem. Sermo. xvij.

Eperiuatur ho-

mines qui omni clementia disposita ferus ac beluis crudeliores existunt. **Q**uidam de antiocho dicemur inanimissimo rege qui iudeos acriter est persecutus. **U**tique ut patebit omnes bestias crudelitate sua antecessit. **C**ontra quem deus iustus vindictam suam exercuit: illumque tandem humiliavit atque puniuit. **I**tem in hoc sermone de iudicio dei contra antiochum in iudeos sevientem dicemus. **C**ontemplabimurque more nostra tria mysteria.

Primum de feritatis.

Secundum penalitatis.

Tertium generalitatis.

De crudelitate Antiochi. Cap. s.

Nam ferus atque crudelis antiochus existerit in hoc mysterio aperitum est: et sic Thoma. ii. q. q. dicit. ar. ij. dicitur: **Q**uod differentia est inter seuitiam et crudelitatem. **Q**uia proprie seuitia dicitur secundum quod alius quis in penam inferendis non considerat aliquam culpam eius que puniuntur: sed solum hoc quod delectatur in hominum cruciatu. **C**rudelitas vero attendit culpam in eo que puniuntur: sed excedit modum in puniendo. **U**t crudelitas differat a seuitia sicut malicia humana a bestialitate. ut patet. vij. ethi. **V**eruntamen large potest crudelitas nominari promptitudo voluntatis ad effundendum sanguinem humanum. **E**t sic fuit crudelis et feralis valde antiochus. **Q**uod patet tripliciter.

Primo in hierosolymis captivitate.

Secundo in rabida ordinatione.

Tertio in multis filiorum occisione.

De multitudine interfectorum ex ius su Antiochi.